

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

หลักการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยถือหลัก “การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ” โดยถือว่าเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นย่อมกระทบรัฐ เพราะรัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง รัฐจึงเป็นผู้เสียหายมีสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา โดยหน้าที่ในที่นี้ก็คือ หน้าที่ในการอำนวยความสะดวกความยุติธรรมนั่นเอง อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่ารัฐไม่ได้ผูกขาดอำนาจในการดำเนินคดีอาญาไว้แต่เพียงผู้เดียว โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 กำหนดผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาไว้ ได้แก่ พนักงานอัยการและผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายจะทำให้ “คดีของอัยการ” กล่าวคือ “คดีของรัฐ” เสียหายไม่ได้ ดังนั้น องค์การของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็น ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล ต่างก็มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก ต้องร่วมกันตรวจสอบและค้นหาความจริงในคดีให้ปรากฏ การดำเนินคดีอาญาในลักษณะนี้จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่พิพาทกันในระหว่างคู่ความ

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในสมัยใหม่ เป็นการดำเนินการที่คำนึงถึงทั้งประโยชน์รัฐหรือประโยชน์ของส่วนรวมและสิทธิเสรีภาพของบุคคลควบคู่กันไป วิธีพิจารณาความอาญาสมัยใหม่จึงแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะ 3 ประการคือ

(1) คดีอาญาเป็นเรื่องระหว่างรัฐและผู้ถูกกล่าวหาซึ่งมีความไม่เท่าเทียมกัน เพราะรัฐมีอำนาจที่จะกระทำการอันเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ อำนาจรัฐแสดงออกทางเจ้าพนักงานตำรวจและพนักงานอัยการ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าพนักงานและศาลใช้อำนาจรัฐตามใจชอบ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสมัยใหม่จึงบัญญัติวางกรอบการใช้อำนาจรัฐ และในการใช้อำนาจรัฐเจ้าพนักงานและศาลจะกระทำได้เฉพาะเมื่อมีความจำเป็นต้องกระทำเท่านั้น กล่าวโดยสรุปก็คือ วิธีพิจารณาความอาญาสมัยใหม่มีลักษณะของความเป็น “เสรีนิยม”

(2) กระบวนการในการดำเนินคดีทุกขั้นตอนตามปกติต้องสามารถควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจรัฐโดยมิชอบจากบุคคลในองค์กรในการดำเนินคดีอาญาของรัฐ การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจดังกล่าวนี้นอกจากจะเป็นไปในรูปแบบการ

ควบคุมตรวจสอบภายในหน่วยงานซึ่งเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ต้องกระทำแล้ว ที่สำคัญก็คือ จะต้อง มีกฎหมายกำหนดกลไกควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจจากภายนอกด้วย และที่สุดจะต้องเปิด โอกาสให้ประชาชนสามารถควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ของเจ้าพนักงานและศาลได้อีก ทางหนึ่ง การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจจากภายนอก คือการคานและดุลอำนาจกันและกัน ระหว่างองค์กรต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงตลอดถึงความรับผิดชอบที่เรียกว่า accountability ในการบริหารงานยุติธรรมด้วย ส่วนการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถควบคุม ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้ก็คือ การเปิดเผยและให้ประชาชนสามารถวิพากษ์วิจารณ์การกระทำ ของเจ้าพนักงานและศาลได้ การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจากภายนอกและการเปิดเผย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงเพื่อควบคุมการใช้อำนาจรัฐได้นี้ จัดเป็นหลักการที่สำคัญยิ่งของ หลักประชาธิปไตย วิธีพิจารณาความอาญาของนานาอารยประเทศจึงได้กำหนดหลักการ ตรวจสอบดังกล่าวไว้ วิธีพิจารณาความอาญาสมัยใหม่ที่ดีจึงมีลักษณะของความเป็น "ประชาธิปไตย" ด้วย

(3) การใช้อำนาจรัฐในการดำเนินคดีอาญาจะกระทำได้เฉพาะเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น เพราะหากกระทำได้โดยปราศจากความจำเป็นหรือเกินความจำเป็นที่จะต้องใช้แล้ว กรณีก็จะเป็น การกระทบต่อศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องอย่างยิ่ง ในสังคมที่ยอมรับสิทธิ มนุษยชนนั้น มนุษย์ต้องมีสิทธิที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีสิทธิที่จะกลับเข้าสู่สังคม ใหม่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี กล่าวคือ การดำเนินคดีอาญาจะเป็นการกระทำที่เป็นการทำลายคุณค่าของ ความเป็นมนุษย์ไม่ได้ วิธีพิจารณาความอาญาสมัยใหม่จึงมีลักษณะสำคัญดังกล่าวนี้อีกประการ หนึ่งด้วย ซึ่งอาจจะเรียกว่าเป็นลักษณะ "เพื่อสังคม"¹

เมื่อมีการยื่นฟ้องคดีอาญาต่อศาลแล้ว แต่ภายหลังที่โจทก์ยื่นฟ้องแล้วอาจมีพฤติการณ์ บางอย่างเกิดขึ้นแก่คดีของโจทก์ หรือโดยเหตุผลบางประการทำให้โจทก์ไม่ต้องการดำเนินคดี ต่อไป ดังนี้ โจทก์อาจทำได้ด้วยการถอนฟ้อง ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย บัญญัติหลักเกณฑ์การถอนฟ้องไว้ใน มาตรา 35 และบัญญัติผลของการถอนฟ้องไว้ใน มาตรา 36 คือ คดีความผิดอาญาแผ่นดินต้องยื่นคำร้องขอถอนฟ้องก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ส่วนคดี ความผิดต่อส่วนตัวต้องยื่นคำร้องขอถอนฟ้องก่อนคดีถึงที่สุด ซึ่งทั้งคดีความผิดอาญาแผ่นดินและ คดีความผิดต่อส่วนตัวนั้น ถ้ายื่นคำร้องขอถอนฟ้องหลังจากจำเลยยื่นคำให้การแล้ว ศาลต้องถาม จำเลยว่าจะคัดค้านหรือไม่ ถ้าจำเลยคัดค้านศาลต้องยกคำร้องขอถอนฟ้องนั้นเสีย คือ ไม่อนุญาต

¹ คณิต ฒ นคร, "กระบวนการยุติธรรมกับปัญหาความโปร่งใสและระบบการตรวจสอบตาม แนวทางในรัฐธรรมนูญใหม่", บทบัญญัติ, เล่ม 54 ตอน 4, น. 50-51, (ธันวาคม 2541).

ให้ถอนฟ้อง ทั้งนี้เพราะจำเลยมีสิทธิที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเอง โดยที่ผลของคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดที่ศาลยกฟ้องจำเลยนั้นมีความแตกต่างกับผลของการที่คดียุติโดยการถอนฟ้อง กล่าวคือ ผลของการที่ศาลมีคำพิพากษายกฟ้องโจทก์นั้น ทำให้จำเลยได้พิสูจน์ตัวเองว่าเป็นผู้บริสุทธิ์มิได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา ทำให้เขาสามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และเขาจะไม่ได้ได้รับความเดือดร้อนซ้ำสองจากการกระทำในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เพราะคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไป ซึ่งแตกต่างกับการถอนฟ้อง เพราะการถอนฟ้องเพียงทำให้คดีระงับไปจากศาล โดยที่ความจริงในคดียังไม่ได้รับการพิสูจน์ อีกทั้งแม้ผลของการถอนฟ้องจะทำให้ผู้ที่ถอนฟ้องนำคดีอาญามาฟ้องอีกไม่ได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นอันส่งผลให้มีการฟ้องใหม่อีกได้ในคดีเรื่องเดียวกันนั้น

วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญานั้น ก็เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยส่วนรวม เพราะเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เป็นเรื่องที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยของรัฐ ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหาย ซึ่งตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐแล้ว องค์กรของรัฐจะต้องช่วยกันตรวจสอบและค้นหาความจริงในคดี แต่การถอนฟ้องนั้นทำให้คดียุติไปจากศาล โดยที่ศาลยังไม่ได้พิจารณาว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งมีความแตกต่างกับการดำเนินคดีแพ่ง เพราะคดีแพ่งเป็นเรื่องระหว่างเอกชนกับเอกชน เป็นการต่อสู้กันในระหว่างคู่ความ โดยมีศาลเป็นคนกลางคอยชี้ขาด และอยู่ภายใต้พื้นฐานของหลักความตกลง เมื่อฟ้องคดีแล้วภายหลังคู่ความตกลงกันได้ไม่ต้องการดำเนินคดีต่อไป ก็ทำได้ด้วยการถอนฟ้อง ดังนั้นโดยเหตุผลของเรื่องจึงมีการถอนฟ้องในคดีแพ่งได้ แต่สำหรับในคดีอาญานั้น ไม่ใช่การต่อสู้กันในระหว่างคู่ความ แต่เป็นเรื่องของการตรวจสอบค้นหาความจริง ทำให้เห็นได้ว่า ในคดีอาญานั้น การที่จะถอนฟ้องได้จะต้องมีเหตุผลอันสมควรในการที่จะยื่นคำร้องขอถอนฟ้องต่อศาล

องค์กรของรัฐในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่เกี่ยวข้องกับการถอนฟ้อง ได้แก่ พนักงานอัยการและศาล โดยพนักงานอัยการจะเป็นผู้ที่เสนอความเห็นให้ศาลเป็นผู้พิจารณา ซึ่งหลักการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการนั้นเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาตามดุลพินิจ เพื่อป้องกันการใช้ดุลพินิจสั่งคดีโดยไม่ชอบ จึงต้องมีมาตรการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ โดยมาตรการดังกล่าวประกอบด้วย มาตรการควบคุมภายในองค์กร มาตรการการคานอำนาจระหว่างองค์กร และการตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกหรือการตรวจสอบโดยศาลยุติธรรม โดยมาตรการการควบคุมภายในองค์กร จะเป็นมาตรการในการวินิจฉัยคดีโดยแสดงเหตุผลเป็นลายลักษณ์อักษรเสนอต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ส่วนมาตรการการคานอำนาจระหว่างองค์กรเป็นการเปิดโอกาสให้

องค์กรและหน่วยงานอื่นโต้แย้งหรือคัดค้านการสั่งคดีได้ ซึ่งถือว่าการวินิจฉัยสั่งคดีตามลำดับชั้นจะไม่เด็ดขาดจนกว่าองค์กรภายนอกจะเห็นชอบด้วย ส่วนมาตรการตรวจสอบโดยองค์กรศาลนั้น ศาลจะตรวจสอบการใช้อำนาจหรือการวินิจฉัยขององค์กรอื่น² สำหรับคำร้องขอถอนฟ้องของพนักงานอัยการนั้น มาตรการในการควบคุมและตรวจสอบดุลพินิจของพนักงานอัยการที่สำคัญก็คือ การตรวจสอบโดยองค์กรภายนอกหรือการตรวจสอบโดยศาลนั่นเอง ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 35 ได้บัญญัติไว้ อันเป็นการถ่วงดุลอำนาจกันในระหว่างองค์กรอัยการและองค์กรศาล เนื่องจากการถอนฟ้องทำให้คดียุติไปจากศาล โดยที่ยังไม่ได้มีการพิสูจน์ความจริงในคดีให้กระจ่าง จึงต้องมีการตรวจสอบถ่วงดุลกันในระหว่างหลายองค์กร ไม่อาจให้องค์กรใดขององค์กรหนึ่งมีอำนาจเด็ดขาดในการสั่งถอนฟ้อง

ส่วนองค์กรศาลนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีจากพยานหลักฐานต่างๆ ivo อย่างกว้างขวาง อันแสดงให้เห็นบทบาทของศาลที่จะต้องตรวจสอบค้นหาความจริงในคดี อีกทั้งก่อนที่ศาลจะประทับรับฟ้องไว้พิจารณา กฎหมายก็ให้อำนาจศาลที่จะไต่สวนมูลฟ้อง แม้จะเป็นฟ้องของพนักงานอัยการก็ตาม การไต่สวนมูลฟ้องเป็นการตรวจสอบคดีในเบื้องต้นของศาล เพื่อพิจารณาดูว่าคดีมีมูลพอที่ศาลจะรับไว้พิจารณาต่อไปหรือไม่ เมื่อศาลประทับฟ้องไว้พิจารณาแล้วก็แสดงให้เห็นว่าคดีของโจทก์มีมูลและเป็นหน้าที่ของศาลที่จะค้นหาความจริงในคดีต่อไป ฉะนั้น การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ถอนฟ้อง ศาลจะต้องพิจารณาอย่างถี่ถ้วนและรอบคอบ แม้จะเป็นการขอถอนฟ้องโดยพนักงานอัยการก็ตาม ถ้าศาลเห็นว่าเหตุผลในการยุติคดีโดยการถอนฟ้องนั้นไม่มีน้ำหนักพอ และไม่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ศาลต้องไม่อนุญาตให้ถอนฟ้องและให้ดำเนินคดีต่อไป เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของไทยนั้น การค้นหาความจริงในคดีเป็นไปตามหลักการตรวจสอบข้อเท็จจริงมิใช่หลักการต่อสู้ระหว่างคู่ความสองฝ่าย ดังนั้น การที่จะถอนฟ้องในคดีอาญาได้หรือไม่จึงมิได้ขึ้นอยู่กับความพอใจของคู่ความ แต่จะต้องเป็นกรณีที่มีการดำเนินคดีต่อไปไม่มีประโยชน์หรือมีประโยชน์น้อยกว่าการยุติการดำเนินคดีโดยการถอนฟ้อง

² ญัฐจักร ปัทมสิงห์ ณ อยุธยา, “อัยการกับการใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดี : ข้อเสนอสำหรับประเทศไทย”, บทบัญญัติ, เล่มที่ 47 ตอน 4, น.114, (ธันวาคม 2534).

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาของไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ที่องค์การของรัฐมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกยุติธรรม เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น อันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยภายในรัฐ จึงเป็นหน้าที่และควมรับผิดชอบขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล จะต้องช่วยกันตรวจสอบและค้นหาความจริงในคดีนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ หากมีการถอนฟ้องก็จะทำให้คดียุติไปโดยที่ยังมิได้มีการพิสูจน์ความจริงในคดี อันอาจทำให้ผู้กระทำความผิดอาญาไม่ต้องรับโทษ การที่มีผู้กระทำความผิดอาญาแต่ไม่ต้องรับโทษ ก็เป็นการบั่นทอนความสงบเรียบร้อยภายในรัฐส่วนหนึ่ง เพราะกฎหมายอาญามีไว้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การฟ้องคดีอาญานั้นก็เพื่อที่จะได้มาซึ่งคำวินิจฉัยของศาล ซึ่งเกี่ยวกับการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอันเป็นความผิดต้องรับโทษอาญา หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งคำวินิจฉัยของศาลว่าได้มีการกระทำความผิดจริงหรือไม่ และจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้นหรือไม่

ดังนั้น ในการสังคดีของพนักงานอัยการนั้น ต้องกระทำอย่างมีความเป็นภาวะวิสัยและมีความรับผิดชอบ การจะสั่งฟ้องได้นั้น พนักงานอัยการจะต้องพิจารณาแล้วว่า คดีนั้นมีเงื่อนไขให้อำนาจดำเนินคดีและไม่มีเงื่อนไขขระจับคดี การกระทำนั้นเป็นความผิดต่อกฎหมาย ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดนั้น คดีมีพยานหลักฐานเพียงพอ และมีเหตุอันควรที่จะฟ้องผู้ต้องหา นั้น มิใช่ยื่นฟ้องไปก่อนแล้วจึงค่อยมาถอนฟ้องในภายหลัง เพราะทำให้ผู้ต้องหาได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำนั้นได้ เนื่องจาก เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแล้วสถานะของผู้ต้องหา ก็จะเปลี่ยนไปโดยตกอยู่ในฐานะเป็นจำเลยในคดี การดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการนั้นใช้หลักการดำเนินคดีตามดุลพินิจ เมื่อมีเหตุที่ไม่ควรฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลพนักงานอัยการต้องสั่งไม่ฟ้อง แต่หากข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องนั้น เพิ่งจะปรากฏขึ้นหลังจากที่ได้ยื่นฟ้องไปแล้ว การดำเนินคดีต่อไปไม่มีประโยชน์แต่อย่างใด พนักงานอัยการจึงจะต้องถอนฟ้อง ซึ่งการใช้ดุลพินิจขอถอนฟ้องในคดีได้นั้น พนักงานอัยการต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ หากการดำเนินคดีต่อไปจะกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือก่อให้เกิดความวุ่นวายขึ้นภายในสังคม พนักงานอัยการก็ควรเสนอคำขอถอนฟ้องโดยแสดงเหตุผลต่อศาล เพื่อให้ศาลได้พิจารณาสั่งต่อไป

นอกจากนี้ พนักงานอัยการต้องตระหนักอยู่เสมอว่า การทำงานในหน้าที่อัยการนั้นเป็นตัวแทนของรัฐในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญาให้แก่ประชาชน การเป็นคู่ความในคดีก็เป็น

คู่ความแต่ในทางแบบพิธีเท่านั้น ไม่ได้เป็นคู่ความในทางเนื้อหาที่เป็นคู่แพ่งชนะกับจำเลย ฉะนั้น ถ้ามีข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นในระหว่างการดำเนินคดีในศาล อันเป็นเหตุที่ไม่ควรดำเนินคดีต่อไป พนักงานอัยการก็ควรที่จะเสนอขอถอนฟ้องตามอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ มิใช่ดำเนินคดีต่อไป จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษา อีกทั้งควรจะมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้พนักงานอัยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการสอบสวนคดีอาญาตั้งแต่เริ่มแรก เพื่อจะได้ทราบข้อเท็จจริงในคดีอย่างครบถ้วน อันจะนำมาใช้ประกอบดุลพินิจตัดสินใจได้อย่างถูกต้องว่าสมควรจะขอถอนฟ้องในคดีนั้นหรือไม่ เมื่อเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล และในองค์การอัยการเองก็ควรที่จะปรับปรุงระเบียบเกี่ยวกับเรื่องการถอนฟ้องให้มีขอบเขตที่ชัดเจนมากขึ้น ว่ากรณีใดบ้างที่สมควรจะมีคำขอถอนฟ้อง เพื่อเป็นกรอบให้พนักงานอัยการยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจาก พนักงานอัยการในฐานะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในคดี จึงมีความจำเป็นต้องสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้บังเกิดขึ้นในหมู่ประชาชน และองค์กรในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม และเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ อีกด้วย³

ส่วนศาลก็ต้องตระหนักในหน้าที่ของตนในการค้นหาความจริงในคดี ไม่ทำตัวเป็นคนกลางที่คอยชี้ขาดตัดสินคดีเท่านั้น เพราะระบบการค้นหาความจริงในคดีอาญาของไทยนั้นไม่ใช่ระบบต่อสู้ระหว่างคู่ความ แต่เป็นระบบตรวจสอบข้อเท็จจริงที่องค์กรของรัฐมีหน้าที่ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงในคดีอาญาอย่างมีความเป็นภาวะวิสัย ไม่ว่าจะตำรวจหรือพนักงานอัยการ โดยเฉพาะศาลมีบทบาทที่สำคัญ เพราะเมื่อคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลแล้ว ความรับผิดชอบในการดำเนินคดีตกอยู่ที่ศาล ศาลมีอำนาจในการค้นหาความจริงในคดีได้อย่างกว้างขวาง สามารถรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิจารณาเกี่ยวกับคดี และทำหน้าที่เรียกพยานมาสืบตลอดจนเป็นผู้นำในการสืบพยาน ศาลต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นหาความจริง

ดังนั้น เมื่อมีการยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง ศาลจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและระมัดระวัง โดยการชั่งน้ำหนักผลประโยชน์ระหว่างการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปจนกระทั่งมีคำพิพากษากับการระงับการดำเนินคดีโดยการถอนฟ้อง ว่าอย่างใดจะก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่ากัน หากศาลไม่อนุญาตให้ถอนฟ้อง และดำเนินคดีต่อไปเพื่อค้นหาความจริงว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือเป็นผู้บริสุทธิ์ ก็เป็นการสอดคล้องกับระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยที่เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ และการค้นหาความจริงในคดีใช้ระบบตรวจสอบข้อเท็จจริง ที่จะต้อง

³ ประพันธ์ นัยโกวิท, "การอำนวยความสะดวกในคดีอาญาโดยพนักงานอัยการ", บทบัญญัติ, ปีที่ 52, น. 122, (ธันวาคม 2539).

ตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีให้ปรากฏ แต่การที่ศาลจะอนุญาตให้ถอนฟ้องนั้น จะต้องมิใช่ผลที่มีน้ำหนักน่าเชื่อถืออธิบายแล้วคนทั่วไปเข้าใจได้ เพราะไม่เช่นนั้นแล้ว การถอนฟ้องก็จะสอดคล้องกับการค้นหาความจริงในระบบต่อสู้ระหว่างคู่ความ ซึ่งมีใช้ระบบที่ใช้อยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้ หากใจทักยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง ทั้งที่พยานหลักฐานในคดีเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้ว ศาลต้องไม่อนุญาตให้ถอนฟ้อง แต่ควรที่จะดำเนินคดีต่อไป เนื่องจากผลของการถอนฟ้องกับผลของการที่ศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดนั้นมีความแตกต่างกัน ศาลเป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีบทบาทสำคัญ จึงมีหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องสร้างคามยุติธรรมให้เกิดขึ้นในคดีอาญา